

Gospodarske panoge, v katerih se intenzivno uporabljajo pravice intelektualne lastnine, in gospodarska uspešnost v Evropski uniji

Poročilo o analizi na panožni ravni
oktober 2016

Skupni projekt Evropskega patentnega urada in
Urada Evropske unije za intelektualno lastnino

Gospodarske panoge, v katerih se intenzivno uporabljajo pravice intelektualne lastnine, in gospodarska uspešnost v Evropski uniji

**Poročilo o analizi na panožni ravni
oktober 2016**

Skupni projekt Evropskega patentnega urada in
Urada Evropske unije za intelektualno lastnino

Predgovor

Inovativnost je ključna točka strategije „Evropa 2020“, desetletne strategije za rast, ki jo je sprejela Evropska unija in katere namen je ustvariti konkurenčnejše gospodarstvo z več delovnimi mesti. Izpolnitev tega cilja je odvisna od več različnih dejavnikov, pri čemer se učinkovit sistem pravic intelektualne lastnine (v nadaljnjem besedilu: PIL) nedvomno uvršča med najpomembnejše, in sicer zaradi sposobnosti intelektualne lastnine, da spodbuja ustvarjalnost in inovativnost v celotnem gospodarstvu.

Evropa ima na tem področju že dolgo tradicijo: države članice Evropske unije in Evropske patentne organizacije so imele pomembno vlogo pri oblikovanju sodobnega in uravnoveženega sistema PIL, ki zagotavlja ustrezno nagrado inovatorjem in tudi spodbuja tržno konkurenčnost. V današnjem svetu vse bolj globaliziranih trgov in na znanju temelječega gospodarstva je ključno zagotoviti, da bo ta sistem še naprej učinkovit za izvajanje novih inovacijskih politik. Da bi nam pri tej nalogi lahko pomagali drugi udeleženci, je bistveno, da imajo vsi ti dostop do natančnih podatkov in števil. Šele nato lahko zagotovimo, da bo razprava o vlogi intelektualne lastnine pri podpiranju inovativnosti in ustvarjalnosti temeljila na trdnih dokazih.

Urad Evropske unije za intelektualno lastnino (EUIPO) in Evropski patentni urad (EPO) sta leta 2013 združila moči ter opravila študijo, v kateri sta količinsko opredelila prispevek gospodarskih panog, v katerih se intenzivno uporabljajo PIL, h gospodarstvu EU. Ugotovitve so pokazale, da so take gospodarske panoge v obdobju 2008–2010 predstavljale 39 % gospodarske dejavnosti EU in 26 % delovnih mest, kar potrjuje pomen intelektualne lastnine za evropsko gospodarstvo.

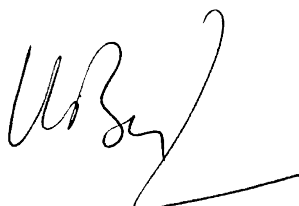
Da bi se zaščitila trajna uporabnost take študije, sta se urada EUIPO in EPO zavezala zagotoviti, da so vsem, ki morajo razumeti pomen PIL za Evropo, na voljo najnovejše številke in ugotovitve. Ta študija je zato prva posodobitev od izvirnega poročila in zajema obdobje 2011–2013. Na voljo so nekateri pomembni novi elementi, ki ponujajo bistveno izboljšan pregled stanja gospodarskih panog, v katerih se intenzivno uporabljajo PIL, v Evropi. Prvič, obseg je širši, da se je tako omogočilo upoštevanje razvoja, na primer pristopa Hrvaške leta 2013, in vključitev še ene pravice intelektualne lastnine – žlahtniteljskih pravic – v analizo. Drugič, poročilo je pripravljeno v skladu s sodobnimi prednostnimi področji oblikovalcev politik v Evropi in zunaj nje, pri čemer vključuje novo poglavje o gospodarskem pomenu tehnologij za blažitev podnebnih sprememb.

Tudi v tej posodobljeni študiji je bilo ugotovljeno, da so gospodarske panoge, v katerih se intenzivno uporabljajo PIL, bistvene za BDP, zaposlenost in trgovino. Poleg tega rezultati kažejo, da se je od prve študije prispevek zadevnih gospodarskih panog k evropskemu gospodarstvu povečal. Zdi se tudi, da so gospodarske panoge, v katerih se intenzivno uporabljajo PIL, lažje prebrodile hudo gospodarsko krizo v primerjavi z gospodarstvom v celoti.

To so pomembne ugotovitve, ki dodatno poudarjajo prispevek gospodarskih panog, v katerih se intenzivno uporabljajo PIL, k evropski blaginji in konkurenčnosti. Upamo, da bodo s to posodobljeno študijo vsi bralci lahko te informacije uporabili za zagotavljanje nadaljnje trdnosti ne le našega sistema intelektualne lastnine, temveč tudi evropskega gospodarstva, v katerem ima zadevni sistem dokazano ključno vlogo.

António Campinos
Izvršni direktor urada EUIPO

Benoît Battistelli
Predsednik urada EPO

Sodelavci skupnega projekta

EUIPO

Nathan Wajzman, glavni ekonomist

Michał Kazimierczak, ekonomist

Carolina Arias Burgos, ekonomistka

Adéla Dvořáková, pripravnica

OEB

Yann Ménière, glavni ekonomist

Ilja Rudyk, ekonomist

Karin Terzić, strokovna sodelavka

Zahvala

Urad Skupnosti za rastlinske sorte (CPVO) je med pripravo tega poročila predložil koristne prispevke in podatke.

Statistični urad Evropske unije Eurostat ter statistični uradi Francije, Nemčije, Španije in Združenega kraljestva so nam bistveno pomagali pri zapolnjevanju vrzeli v objavljenih statističnih podatkih.

Avtorji so hvaležni tudi za pripombe k osnutku poročila, ki so jih prejeli od Direktorata Evropske komisije za notranji trg, industrijo, podjetništvo ter mala in srednja podjetja; Laurence Joly iz Nacionalnega inštituta za intelektualno lastnino; dr. Christiana Rammerja iz Centra za evropske gospodarske raziskave iz Mannheima; dr. Ardith Spence iz urada ZDA za vladno odgovornost in prof. Beth Webster iz Centra za preobrazbeno inovativnost na Univerzi v Swinburnu.

O tej študiji

Ena od nalog Evropskega opazovalnega urada za kršitve pravic intelektualne lastnine (v nadaljnjem besedilu: opazovalni urad)¹ je zagotavljati z dokazi podprte podatke o učinku, vlogi in javnem mnenju glede intelektualne lastnine v gospodarstvu Evropske unije (EU). Opazovalni urad za uresničevanje tega cilja izvaja program socialno-ekonomskih študij. Podobno je namen Evropskega patentnega urada (EPO) osveščati o gospodarskem in družbenem pomenu patentnega sistema.

To poročilo, ki je bilo pripravljeno v okviru skupnega projekta med uradoma EUIPO in EPO ter h kateremu so prispevali tudi drugi uradi za intelektualno lastnino, službe Evropske komisije in mednarodne organizacije, je druga pomembna študija, ki je rezultat tega sodelovanja, pri čemer sta urada prvo študijo objavila leta 2013². Njegov namen je zagotoviti posodobljeno in verodostojno presojo, koliko gospodarske panoge, v katerih se intenzivno uporabljajo različne vrste pravic intelektualne lastnine (PIL), skupaj prispevajo h gospodarstvu EU kot celote in gospodarstvom posameznih držav članic.

Študija zajema najrazličnejše pravice intelektualne lastnine³ (blagovne znamke, patente, modele, avtorske pravice, geografske označbe in žlahtniteljske pravice) in upošteva najrazličnejše gospodarske kazalnike, zlasti bruto domači proizvod (BDP), zaposlenost, zunanjo trgovino in plače. V njej niso navedena priporočila glede politike, saj to ni njen namen. Namesto tega je namenjena zagotavljanju dokazov, ki jih lahko oblikovalci politike uporabljajo pri svojem delu, in temu, da se bo uporabljala kot podlaga za osveščanje evropskih državljanov o intelektualni lastnini.

Študija iz leta 2013 je zajemala obdobje 2008–2010, ta študija pa nedavno obdobje 2011–2013. Da bi se zagotovila primerljivost zadevnih študij, je bila ohranjena metodologija, uporabljena v študiji iz leta 2013. Vendar je bilo narejenih več izboljšav v zvezi z osnovnimi podatki in metodologijo. Zlasti so zdaj vključeni podatki za Hrvaško, v analizo je vključena šesta pravica intelektualne lastnine – žlahtniteljske pravice – in opredelitev gospodarskih panog, v katerih se intenzivno uporabljajo avtorske pravice, je bila tesneje usklajena s splošno sprejeto klasifikacijo organizacije WIPO.

Poleg tega je bilo zaradi vse večjega poudarka, ki ga oblikovalci politik in vodje podjetij v Evropi in zunaj nje dajejo razvoju tehnologij za boj proti podnebnim spremembam, vključeno poglavje o gospodarskem pomenu tehnologij za blažitev podnebnih sprememb. V tem poglavju je podrobneje analiziran gospodarski pomen gospodarskih panog, vključenih v razvoj zadevnih tehnologij, in sicer na podlagi podatkov o patentnih prijavih pri uradu EPO.

1 Opazovalni urad je bil na podlagi Uredbe (EU) št. 386/2012 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 19. aprila 2012, ki je začela veljati 5. junija 2012, pripojen Uradu za usklajevanje na notranjem trgu (UUNT). UUNT se je 23. marca 2016, ko je začela veljati Uredba (EU) 2015/2424, preimenoval v Urad Evropske unije za intelektualno lastnino (EUIPO). V tem poročilu se razen v bibliografskih referencah uporablja novo ime urada.

2 UUNT/EPO: „Gospodarske panoge, v katerih se intenzivno uporabljajo pravice intelektualne lastnine: prispevek h gospodarski uspešnosti in zaposlovanju v Evropski uniji“ (september 2013).

3 Morda bo pripomogla k jasnejši opredelitvi nekaterih izrazov v zvezi z intelektualno lastnino, ki se uporabljajo v tem poročilu. Intelektualna lastnina je običajno – ne pa vedno – rezultat inovativnosti. Vendar je širši izraz kot „PIL“, saj vključuje druge vrste znanja, kot so poslovne skrivnosti ali poslovne metode. V tej študiji se izraz „PIL“

Povzetek

Glavne ugotovitve

- V gospodarskih panogah, v katerih se intenzivno uporabljajo PIL, je bilo v obdobju 2011–2013 ustvarjenih 27,8 % vseh delovnih mest v EU. V tem obdobju je bilo v zadevnih gospodarskih panogah zaposlenih povprečno 60 milijonov Evropejcev. Poleg tega je bilo dodatnih 22 milijonov delovnih mest ustvarjenih v gospodarskih panogah, ki dobavljajo blago ali zagotavljajo storitve gospodarskim panogam, v katerih se intenzivno uporabljajo PIL. Če se upoštevajo posredna delovna mesta, se skupno število delovnih mest, odvisnih od PIL, povzpne na 82,2 milijona (38,1 %).
- V istem obdobju so gospodarske panoge, v katerih se intenzivno uporabljajo PIL, ustvarile več kot 42 % skupne gospodarske dejavnosti (BDP) v EU v vrednosti 5,7 bilijona EUR. Prav tako so pomenile večino trgovine EU s preostalim svetom in ustvarile trgovinski presežek, s čimer so pripomogle k ohranjanju uravnoveženosti zunanje trgovine EU.
- V gospodarskih panogah, v katerih se intenzivno uporabljajo PIL, so plače precej višje kot v drugih gospodarskih panogah, pri čemer so dodatki k plači v teh panogah za 46 % višji kot v drugih gospodarskih panogah. To je v skladu z dejstvom, da je dodana vrednost na delavca višja v gospodarskih panogah, v katerih se intenzivno uporabljajo PIL, kot v drugih gospodarskih panogah.
- Gospodarske panoge, v katerih se intenzivno uporabljajo PIL, so se izkazale za najodpornejše na gospodarsko krizo. Primerjava rezultatov te študije in rezultatov študije iz leta 2013 pokaže, da se je relativni prispevek teh gospodarskih panog h gospodarstvu EU med zadevnima obdobjema 2008–2010 (študija iz leta 2013) in 2011–2013 (študija iz leta 2016) nekoliko povečal.
- Podrobneje je analiziran gospodarski pomen gospodarskih panog, ki se ukvarjajo z razvojem tehnologij za blažitev podnebnih sprememb. Te gospodarske panoge predstavljajo 1,2 % delovnih mest in 2,1 % gospodarske dejavnosti v EU. Ustvarile so precejšen trgovinski presežek za EU in povečale svoj prispevek k BDP kljub rahlemu znižanju stopnje zaposlenosti med obdobjema 2008–2010 in 2011–2013.

Gospodarske panoge, v katerih se intenzivno uporabljajo PIL, v gospodarstvu EU

Gospodarske panoge, v katerih se intenzivno uporabljajo PIL, so opredeljene⁴ kot gospodarske panoge, ki imajo v primerjavi z drugimi gospodarskimi panogami, v katerih se uporabljajo PIL, nadpovprečno uporabo PIL na zaposlenega. Kot je ponazorjeno v poglavjih 6 in 7, so te panoge koncentrirane v sektorjih proizvodnje, tehnologije in poslovnih storitev.

Vendar je treba poudariti, da se pravice intelektualne lastnine v določenem obsegu uporabljajo v večini gospodarskih panog. V tej študiji, ki je osredotočena le na gospodarske panoge, v katerih se intenzivno uporabljajo PIL, je opisan le tisti del evropskega gospodarstva, h kateremu pravice intelektualne lastnine prispevajo največ⁵.

Prispevek gospodarskih panog, v katerih se intenzivno uporabljajo PIL, h glavnima gospodarskima kazalnikoma – zaposlenosti in donosu –, je povzet v preglednicah 1 in 2⁶.

Razvidno je, da so gospodarske panoge, v katerih se intenzivno uporabljajo PIL, v obdobju 2011–2013 ustvarile 27,8 % vseh delovnih mest v EU, od tega jih je bilo 21 % v gospodarskih panogah z intenzivno uporabo blagovnih znamk, 12 % v gospodarskih panogah z intenzivno uporabo modelov, 19 % v gospodarskih panogah z intenzivno uporabo patentov, manjši deleži pa v gospodarskih panogah z intenzivno uporabo avtorskih pravic, geografskih označb in žlahtniteljskih pravic⁷. V tem obdobju je bilo v gospodarskih panogah, v katerih se intenzivno uporabljajo PIL, povprečno zaposlenih 60 milijonov Evropejcev od skupno približno 216 milijonov vseh zaposlenih v Evropi. Poleg tega je bilo dodatnih 22 milijonov delovnih mest ustvarjenih v gospodarskih panogah, ki dobavljajo blago ali zagotavljajo storitve gospodarskim panogam, v katerih se intenzivno uporabljajo PIL. Če se upoštevajo posredna delovna mesta, se skupno število delovnih mest, odvisnih od PIL, povzpne na 82,2 milijona (38,1 %).

Poleg tega, da gospodarske panoge, v katerih se intenzivno uporabljajo PIL, prispevajo k neposrednim delovnim mestom, ustvarjajo delovna mesta tudi v drugih gospodarskih panogah, v katerih se PIL ne uporabljajo intenzivno in ki prvonavedenim gospodarskim panogam dobavljajo blago ali zagotavljajo storitve kot vložke v njihove proizvodne postopke. Z uporabo input-output preglednic EU⁸, ki jih je objavil Eurostat, je mogoče izračunati ta posreden učinek na zaposlovanje v gospodarskih panogah, v katerih se PIL ne uporabljajo intenzivno. Rezultat je povzet v preglednici 1, ki prikazuje razčlenitev po neposrednih in posrednih delovnih mestih.

4 Glej poglavje 5 o metodologiji.

5 Kljub temu je treba upoštevati, da v zvezi z velikim delom gospodarstva, zlasti javnim sektorjem, ni mogoče šteti, da se v njih intenzivno uporabljajo PIL.

6 Da bi se čim bolj zmanjšal vpliv podatkovnih vrzeli v gospodarski statistiki in preprečilo pripisovanje prevelikega pomena določenemu letu, so bili gospodarski kazalniki izračunani kot povprečje za obdobje 2011–2013.

7 Skupni prispevek gospodarskih panog, v katerih se intenzivno uporabljajo PIL, je manjši od seštevka gospodarskih panog, v katerih se intenzivno uporabljajo blagovne znamke, patenti, modeli, avtorske pravice, žlahtniteljske pravice in geografske označbe, saj se v številnih gospodarskih sektorjih intenzivno uporablja več pravic intelektualne lastnine. Vendar metodologija študije preprečuje dvakratno upoštevanje prispevkov gospodarskih panog.

8 Input-output preglednice prikazujejo pretok blaga in storitev med vsemi gospodarskimi panogami v gospodarstvu

Preglednica 1

Neposredni in posredni prispevek gospodarskih panog, v katerih se intenzivno uporabljajo PIL, k zaposlovanju, povprečje v obdobju 2011–2013

Gospodarske panoge, v katerih se intenzivno uporabljajo PIL	Delovna mesta (neposredna)	Delež vseh delovnih mest (neposrednih)	Delovna mesta (neposredna in posredna)	Delež vseh delovnih mest (posrednih in neposrednih)
Z intenzivno uporabo blagovnih znamk	45 789 224	21,2 %	65 486 334	30,3 %
Z intenzivno uporabo modelov	25 662 683	11,9 %	38 673 508	17,9 %
Z intenzivno uporabo patentov	22 268 215	10,3 %	36 021 154	16,7 %
Z intenzivno uporabo avtorskih pravic	11 630 753	5,4 %	15 240 509	7,1 %
Z intenzivno uporabo geografskih označb	n. r.	n. r.	399 815	0,2 %
Z intenzivno uporabo žlahtniteljskih pravic	1 018 754	0,5 %	1 220 410	0,6 %
Vse gospodarske panoge z intenzivno uporabo PIL	60 032 200	27,8 %	82 214 925	38,1 %
Vsa delovna mesta v EU			215 808 033	

Opomba: zaradi prekrivajoče se uporabe pravic intelektualne lastnine seštevek števil za posamezne PIL presega skupno število za gospodarske panoge, v katerih se intenzivno uporabljajo PIL.

Gospodarske panoge, v katerih se intenzivno uporabljajo PIL, poleg delovnih mest prispevajo tudi h gospodarski dejavnosti, ki se meri z bruto domačim proizvodom (BDP). Na splošno se več kot 42 % BDP EU ustvari v gospodarskih panogah, v katerih se intenzivno uporabljajo PIL, pri čemer gospodarske panoge z intenzivno uporabo blagovnih znamk pomenijo 36-odstotni delež, gospodarske panoge z intenzivno uporabo modelov 13-odstotni delež, gospodarske panoge z intenzivno uporabo patentov 15-odstotni delež, gospodarske panoge z intenzivno uporabo avtorskih pravic 7-odstotni delež, deleža gospodarskih panog z intenzivno uporabo geografskih označb in žlahtniteljskih pravic pa sta manjša. V poglavju 6 je na voljo podrobnejša razčlenitev prispevkov teh gospodarskih panog k nacionalnim gospodarstvom držav članic EU.

Preglednica 2

Prispevek gospodarskih panog, v katerih se intenzivno uporabljajo PIL, k BDP, povprečje za obdobje 2011–2013

	Dodana vrednost/BDP (v milijon EUR)	Delež skupnega
Gospodarske panoge z intenzivno uporabo blagovnih znamk	4 812 310	35,9 %
Gospodarske panoge z intenzivno uporabo modelov	1 788 811	13,4 %
Gospodarske panoge z intenzivno uporabo patentov	2 035 478	15,2 %
Gospodarske panoge z intenzivno uporabo avtorskih pravic	914 612	6,8 %
Gospodarske panoge z intenzivno uporabo geografskih označb	18 109	0,1 %
Gospodarske panoge z intenzivno uporabo žlahtniteljskih pravic	51 710	0,4 %
Vse gospodarske panoge z intenzivno uporabo PIL	5 664 168	42,3 %
Skupni BDP EU	13 387 988	

Opomba: zaradi prekrivajoče se uporabe pravic intelektualne lastnine seštevek števil za posamezne PIL presega skupno število za gospodarske panoge, v katerih se intenzivno uporabljajo PIL.

Primerjava rezultatov te študije in rezultatov študije iz leta 2013 pokaže, da je bil prispevek gospodarskih panog, v katerih se intenzivno uporabljajo PIL, h gospodarstvu EU v obdobju 2011–2013 nekoliko višji kot v obdobju 2008–2010. Vendar je primerjava otežena, ker je bil med zadevnima obdobjema posodobljen Evropski sistem nacionalnih in regionalnih računov (ESR), ki ga uporablja Eurostat. Zaradi te posodobitve se je povečal prispevek gospodarskih panog, v katerih se intenzivno uporabljajo PIL, k BDP. Poleg tega je bila spremenjena opredelitev pojma gospodarske panoge, v katerih se intenzivno uporabljajo avtorske pravice, da bi se bolj upoštevala metodologija organizacije WIPO, kar prav tako povečuje prispevek gospodarskih panog, v katerih se intenzivno uporabljajo PIL. V preglednici 3 so bile preračunane številke za obdobje 2008–2010, in sicer z uporabo novega sistema ESR 2010 in nove opredelitve pojma gospodarske panoge, v katerih se intenzivno uporabljajo avtorske pravice, da bi se ponazoril vpliv teh sprememb.

Preglednica 3

Primerjava glavnih rezultatov: študija iz leta 2013 v primerjavi s študijo iz leta 2016

Prispevek gospodarskih panog, v katerih se intenzivno uporabljajo PIL	Študija iz leta 2013 (izvirna)	Študija iz leta 2013 (nov sistem ESR 2010, nova opredelitev pojma avtorska pravica, žlahtniteljske pravice)	Študija iz leta 2016
Delovna mesta (neposredna)	25,9 %	27,6 %	27,8 %
BDP	38,6 %	42,1 %	42,3 %
Uvoz	88,3 %	<i>ni izračunano</i>	85 %
Izvoz	90,4 %	<i>ni izračunano</i>	93,2 %

V prvem stolpcu je rezultat za obdobje 2008–2010, naveden v študiji iz leta 2013. V drugem stolpcu so preračunani rezultati študije iz leta 2013 za isto obdobje, pri čemer so se upoštevale nove nacionalne računovodske opredelitve pojmov, metodologija organizacije WIPO za avtorske pravice in vključitev žlahtniteljskih pravic. Tretji stolpec vsebuje rezultate te študije (za obdobje 2011–2013), zato je neposredno primerljiv z drugim stolpcem.

Tudi če se upoštevajo učinki statističnih revizij, je razvidno, da se je prispevek gospodarskih panog, v katerih se intenzivno uporabljajo PIL, med obdobjema 2008–2010 (študija iz leta 2013) in 2011–2013 (študija iz leta 2016) povečal.

Zdi se tudi, da so se med gospodarsko krizo delovna mesta v gospodarskih panogah, v katerih se intenzivno uporabljajo PIL, v primerjavi z zaposlenostjo na splošno ohranila precej bolje. Skupno število delovnih mest v EU se je z 219,6 milijona v obdobju 2008–2010 zmanjšalo na 215,8 milijona v obdobju 2011–2013, kar pomeni 1,7-odstotno zmanjšanje, medtem ko se je število delovnih mest v gospodarskih panogah, v katerih se intenzivno uporabljajo PIL, s 60,6 milijona zmanjšalo na 60 milijonov, kar je 1-odstotno zmanjšanje. V relativnem smislu je bilo zmanjšanje števila delovnih mest v gospodarskih panogah, v katerih se intenzivno uporabljajo PIL, bistveno manjše od zmanjšanja splošnega števila delovnih mest.

Ker 42,3 % BDP (dodane vrednosti) v gospodarstvu in 27,8 % delovnih mest ustvarijo gospodarske panoge, v katerih se intenzivno uporabljajo PIL, je dodana vrednost na zaposlenega višja v gospodarskih panogah, v katerih se intenzivno uporabljajo PIL, kot v drugih delih gospodarstva. Ekonomske teorije kažejo, da je mogoče pričakovati, če je vse ostalo enako, da se v gospodarskih panogah, v katerih povprečni delavec ustvari več dodane vrednosti, delavcem izplačujejo višje plače kot v drugih gospodarskih panogah. Zato je zanimivo preučiti, ali je ta višja dodana vrednost izražena v relativnih plačah v gospodarskih panogah, v katerih se intenzivno uporabljajo PIL.

Plače v gospodarskih panogah, v katerih se intenzivno uporabljajo PIL, so dejansko višje od plač v gospodarskih panogah, v katerih se PIL ne uporabljajo intenzivno. Povprečna tedenska plača v gospodarskih panogah, v katerih se intenzivno uporabljajo PIL, znaša 776 EUR, v primerjavi s 530 EUR v gospodarskih panogah, v katerih se PIL ne uporabljajo intenzivno – razlika je 46-odstotna. Ta „dodatek k plači“ je 31-odstoten v gospodarskih panogah z intenzivno uporabo geografskih označb, 38-odstoten v gospodarskih panogah z intenzivno uporabo modelov, 48-odstoten v gospodarskih panogah z intenzivno uporabo blagovnih znamk, 64-odstoten v gospodarskih panogah z intenzivno uporabo avtorskih pravic in 69-odstoten v gospodarskih panogah z intenzivno uporabo patentov.

Preglednica 4

Splošni stroški dela v gospodarskih panogah, v katerih se intenzivno uporabljajo PIL, v letu 2013

Gospodarske panoge, v katerih se intenzivno uporabljajo PIL	Povprečni stroški dela (EUR na teden)	Dodatek (v primerjavi z gospodarskimi panogami, v katerih se PIL ne uporabljajo intenzivno)
Z intenzivno uporabo blagovnih znamk	783	48 %
Z intenzivno uporabo modelov	732	38 %
Z intenzivno uporabo patentov	895	69 %
Z intenzivno uporabo avtorskih pravic	871	64 %
Z intenzivno uporabo geografskih označb	692	31 %
Z intenzivno uporabo žlahtniteljskih pravic*	n. r.	n. r.
Vse gospodarske panoge z intenzivno uporabo PIL	776	46 %
Gospodarske panoge, v katerih se PIL ne uporabljajo intenzivno	530	
Vse gospodarske panoge (vključene v SSP**)	629	

*Ni izračunano zaradi pomanjkanja statističnih podatkov o plačah za kmetijstvo.

**Strukturna statistika podjetij, ki jo objavlja Eurostat.

V primerjavi s stanjem v letu 2010 (kot je bilo predstavljeno v študiji iz leta 2013) se je dodatek k plači na splošno povečal, in sicer z 41 % na 46 %, kar izraža povešanja dodatkov k plači za gospodarske panoge, v katerih se intenzivno uporabljajo patenti, blagovne znamke in modeli.

Preučena je tudi vloga gospodarskih panog, v katerih se intenzivno uporabljajo PIL, v zunanji trgovini EU. Večji del trgovine EU ustvarjajo gospodarske panoge, v katerih se intenzivno uporabljajo PIL. Na prvi pogled je morda nekoliko presenetljivo, da gospodarske panoge, v katerih se intenzivno uporabljajo PIL, pomenijo tako velik delež trgovine. Razlog za to je, da so celo gospodarske panoge, ki proizvajajo proizvode, kot je energija, panoge z intenzivno uporabo PIL¹⁰, po drugi strani pa so številne dejavnosti, pri katerih se PIL ne uporabljajo intenzivno, tudi nemenjalne¹¹. Zato 86 % uvoza EU predstavljajo proizvodi gospodarskih panog, v katerih se intenzivno uporabljajo PIL. Vendar gospodarske panoge, v katerih se intenzivno uporabljajo PIL, pomenijo celo večji delež v izvozu EU, in sicer 93 %.

EU kot celota je imela leta 2013 skupni trgovinski primanjkljaj v višini približno 42 milijard EUR ali 0,3 % BDP. Nasprotno je imela trgovinski presežek v višini 96 milijard EUR pri trgovini s preostalim svetom, ki so ga ustvarile gospodarske panoge, v katerih se intenzivno uporabljajo PIL. To je precejšnje izboljšanje v primerjavi s položajem pred tremi leti, kot je bil predstavljen v študiji iz leta 2013. EU je imela leta 2010 trgovinski primanjkljaj v višini 126 milijard EUR v gospodarskih panogah, v katerih se intenzivno uporabljajo PIL.

V preglednici 5 je povzeta trgovina v gospodarskih panogah, v katerih se intenzivno uporabljajo PIL, na podlagi podatkov iz leta 2013¹².

10 Obe gospodarski panogi iz oddelka 6 klasifikacije NACE (pridobivanje surove nafte in zemeljskega plina) sta panogi, v katerih se intenzivno uporabljajo patenti.

11 Na primer storitvene gospodarske panoge, kot so tiste iz oddelka 86 (zdravstvo) ali 96 klasifikacije NACE (druge storitvene dejavnosti). Take storitve se na splošno porabijo na kraju njihove proizvodnje.

12 Kot velja pri izračunih glede števila delovnih mest in BDP, se seštevek številka za posamezne pravice intelektualne lastnine ne ujema s skupnim številom za gospodarske panoge, v katerih se intenzivno uporabljajo PIL, ker se v številnih gospodarskih panogah intenzivno uporablja več pravic intelektualne lastnine. Vendar metodologija študije preprečuje dvakratno upoštevanje prispevkov gospodarskih panog.

Preglednica 5

Zunanja trgovina EU v gospodarskih panogah, v katerih se intenzivno uporabljajo PIL, v letu 2013

	Izvoz (v milijon EUR)	Uvoz (v milijon EUR)	Čisti izvoz (v milijon EUR)
Gospodarske panoge z intenzivno uporabo blagovnih znamk	1 275 472	1 261 002	14 470
Gospodarske panoge z intenzivno uporabo modelov	945 084	701 752	243 332
Gospodarske panoge z intenzivno uporabo patentov	1 231 966	1 157 909	74 057
Gospodarske panoge z intenzivno uporabo avtorskih pravic	119 554	102 389	17 165
Gospodarske panoge z intenzivno uporabo geografskih označb	12 923	1 335	11 588
Gospodarske panoge z intenzivno uporabo žlahtniteljskih pravic	5 065	5 369	-304
Skupaj gospodarske panoge, v katerih se intenzivno uporabljajo PIL	1 605 516	1 509 099	96 417
Gospodarske panoge, v katerih se PIL ne uporabljajo intenzivno	117 561	256 048	-138 487
SKUPAJ TRGOVINA EU	1 723 077	1 765 147	-42 069

Opomba: zaradi prekrivajoče se uporabe pravic intelektualne lastnine seštevek številka za posamezne PIL presega skupno število za gospodarske panoge, v katerih se intenzivno uporabljajo PIL.

Izboljšanje trgovinske bilance EU je mogoče pojasniti s 27-odstotnim povečanjem izvoza med letoma 2010 in 2013, pri čemer se je uvoz v istem obdobju povečal le za 15 %. V zvezi z gospodarskimi panogami, v katerih se intenzivno uporabljajo PIL, se je izvoz povečal za 30 %, uvoz pa za 11 %. Pri gospodarskih panogah, v katerih se intenzivno uporabljajo modeli, je mogoče ugotoviti največje povečanje čistega izvoza, to pa so tudi gospodarske panoge z največjim trgovinskim presežkom.

Podrobnejša preučitev dejavnosti gospodarskih panog, v katerih se intenzivno uporabljajo PIL, v okviru enotnega trga EU razkriva delitev dela med državami članicami EU. Države, kot so Avstrija, Belgija, Danska, Finska, Francija, Italija, Luksemburg, Malta, Nemčija, Nizozemska in Švedska, so nad povprečjem EU z vidika ustvarjanja PIL na zaposlenega. Gospodarske panoge, v katerih se intenzivno uporabljajo PIL, v drugih državah članicah EU, kot so Češka, Irska, Madžarska, Romunija in Slovaška, imajo večji delež delovnih mest, pripisanih družbam s sedežem v drugih državah. Na splošno je 20,5 % delovnih mest EU v gospodarskih panogah, v katerih se intenzivno uporabljajo PIL, ustvarjenih v podružnicah tujih družb, od katerih jih večina izvira iz druge države članice EU. Ta delež je še večji v gospodarskih panogah, v katerih se intenzivno uporabljajo blagovne znamke, modeli in patenti.

Preglednica 6

Delež delovnih mest v gospodarskih panogah, v katerih se intenzivno uporabljajo PIL, pripisanih tujim družbam, v obdobju 2011–2013, povprečje EU

Gospodarske panoge, v katerih se intenzivno uporabljajo PIL	Delež EU	Delež, ki ne vključuje EU	Skupni nedomači delež
Z intenzivno uporabo blagovnih znamk	11,6 %	8,9 %	20,5 %
Z intenzivno uporabo modelov	13,2 %	9,4 %	22,7 %
Z intenzivno uporabo patentov	14,4 %	11,5 %	25,8 %
Vse gospodarske panoge z intenzivno uporabo PIL	11,8 %	8,7 %	20,5 %

Opomba: „tuja“ družba je družba s sedežem v drugi državi.

Nenazadnje se podatki o patentih uporabljajo za opredelitev gospodarskih panog, dejavnih na področju tehnologij za blažitev podnebnih sprememb, ki so zlasti pomembne za gospodarstvo EU. Na splošno je bilo v obdobju 2004–2008 5,9 % vseh upoštevanih evropskih patentov povezanih s tehnologijami za blažitev podnebnih sprememb, pri čemer se je ta delež do leta 2013 povečal na več kot 9 %. Gospodarske panoge, ki se intenzivno ukvarjajo s tehnologijami za blažitev podnebnih sprememb, pomenijo 1,2 % delovnih mest in 2,1 % gospodarske dejavnosti v EU. Njihova uspešnost med obdobjema 2008–2010 (študija iz leta 2013) in 2011–2013 (študija iz leta 2016) močno presega splošno gospodarsko uspešnost evropskih gospodarskih panog. Gospodarske panoge, ki se intenzivno ukvarjajo s tehnologijami za blažitev podnebnih sprememb, so povečale svoj prispevek k BDP kljub rahlemu znižanju stopnje zaposlenosti v obdobju 2011–2013. Ta skupina gospodarskih panog ima tudi pomembno vlogo v zunanji trgovini EU. Leta 2013 so ustvarile precejšen trgovinski presežek v višini več kot 102 milijardi EUR za EU. Te številke so podskupina gospodarskih panog, v katerih se intenzivno uporabljajo patenti, zato so že vključene v skupne številke v prejšnjih preglednicah.

Metodologija in podatki

Osnovna metodologija te študije je enaka metodologiji, uporabljeni v študiji iz leta 2013. Kljub temu je za to, da bi se zagotovila samostojnost poročila, njegov velik del, konkretno poglavje 5 in dodatek 11, namenjen dokumentiranju metodologije študije iz dveh razlogov:

- 1) zaradi zapletenosti obravnave velike količine podatkov iz 28 držav članic, shranjenih v več velikih podatkovnih zbirkah, je bila potrebna nova in napredna metodologija za primerjavo podatkov;
- 2) zaradi preglednosti je bilo treba zagotoviti čim podrobnejši opis metodologije.

Še ena prepoznavna značilnost te študije je velika raznolikost podatkovnih zbirk in drugih virov podatkov, uporabljenih za opredelitev, katere gospodarske panoge so panoge z intenzivno uporabo PIL, ter oceno njihovega prispevka k zaposlenosti, BDP in drugim gospodarskim kazalnikom. Popoln seznam je na voljo v poglavju 4.

Poleg tega so se po potrebi uporabljali podatki o tretji državi glede določenega sektorja, zlasti v zvezi z oceno trgovine s proizvodi z geografskimi označbami.

Da bi se opredelilo, katere gospodarske panoge so panoge z intenzivno uporabo PIL, se je podatkovne zbirke registra uradov EUIPO, EPO in CPVO uskladilo s komercialno podatkovno zbirko ORBIS¹³. Tako usklajena podatkovna zbirka vsebuje podatke o približno 240 000 podjetjih, vključno s številom blagovnih znamk EU, registriranih modelov Skupnosti, patentov in žlahtniteljskih pravic v Skupnosti, ki so jih prijavila posamezna podjetja in so bili pozneje odobreni, in s klasifikacijo gospodarskih panog ter različnimi finančnimi

13 ORBIS je podatkovna zbirka finančnih informacij o evropskih podjetjih, ki jo zagotavlja družba Bureau van Dijk in temelji na podatkih, pridobljenih iz vlog, ki jih opravijo podjetja v registre družb ali podobnih evidenc v različnih državah. Tako vključuje podatke o vseh podjetjih, ne glede na to, ali so uvrščena na borzo ali ne (kot običajno velja za MSP).

in ekonomskimi spremenljivkami za vsako od njih, kar zagotavlja niz podatkov, ki jih je mogoče uporabiti v prihodnjih podrobnejših študijah.

Z uporabo te podatkovne zbirke se je za vsako gospodarsko panogo izračunalo število blagovnih znamk, modelov, patentov in žlahtniteljskih pravic na zaposlenega, pri čemer so se gospodarske panoge, v zvezi s katerimi je bilo ugotovljeno nadpovprečno zadevno število, šteje za gospodarske panoge, v katerih se intenzivno uporabljajo PIL. Ta izračun je bil opravljen na ravni EU, pri njem pa se niso upoštevale nacionalne vloge, ki so jih opravila podjetja v podatkovni zbirki. Ta pristop, ki je bil deloma potreben zaradi pomanjkljivih podatkov, kljub temu upravičuje predpostavka, da bi se v zvezi z neko gospodarsko panogo, ki je opredeljena kot panoga, v kateri se intenzivno uporabljajo PIL, na podlagi prijave pravic intelektualne lastnine na ravni EU prav tako štelo, da je gospodarska panoga, v kateri se intenzivno uporabljajo PIL, če bi bile vključene tudi nacionalne pravice intelektualne lastnine na zaposlenega.

Osnovna predpostavka, na kateri temelji metodologija, uporabljena v tej študiji, je, da je obseg, v katerem je neka gospodarska panoga panoga, v kateri se intenzivno uporabljajo PIL, notranja značilnost zadevne panoge, ne glede na to, kje je locirana¹⁵. Pri ocenjevanju prispevka posameznih gospodarskih panog k gospodarstvu se ocenjujeta število delovnih mest in BDP, ki jih zadevna gospodarska panoga ustvari v vsaki državi članici in EU, ne pa izvor temeljnih PIL.

Če na primer avtomobilsko podjetje s sedežem v državi A zgradi proizvodni obrat v državi B, se tako ustvarjena delovna mesta in dodana vrednost pripišejo gospodarstvu države B. Zato o inovativnosti neke države ni mogoče sklepati le na podlagi prispevkov, ki jih imajo na državni ravni gospodarskih panog, v katerih se intenzivno uporabljajo PIL. V zgornjem primeru je večji prispevek gospodarskih panog z intenzivno uporabo patentov v državi B posledica odločitev o tem, kje naj se postavi obrat za proizvodnjo avtomobilov, vendar pa so bili osnovne raziskave in razvoj opravljeni v državi A ali povsem tretji državi.

Za pojasnitev tega vprašanja so v poglavju 8 navedene države, iz katerih izvirajo patenti, blagovne znamke, modeli in žlahtniteljske pravice iz podatkovne zbirke, uporabljene za to študijo, v njem pa so predstavljeni tudi statistični podatki o deležu delovnih mest v gospodarskih panogah, v katerih se intenzivno uporabljajo PIL, v posameznih državah članicah, ustvarjenih v podjetjih s sedežem v drugih državah članicah ali zunaj EU.

V zvezi z gospodarskimi panogami, v katerih se intenzivno uporabljajo avtorske pravice, se je metodologija organizacije WIPO uporabljala celoviteje kot v besedilu študije iz leta 2013. Da bi se zagotovila primerljivost s prejšnjo študijo, ki jo je objavil Urad Združenih držav Amerike za patente in blagovne znamke (USPTO), je bila v zadevno prejšnjo študijo vključena le podskupina gospodarskih panog, ki jih organizacija WIPO šteje za panoge z intenzivno uporabo avtorskih pravic (rezultati na podlagi popolne metodologije organizacije WIPO so bili zagotovljeni v prilogi). Nasprotno se v tej študiji metodologija organizacije WIPO uporablja celoviteje, tako da je poleg gospodarskih panog, ki jih organizacija WIPO uvršča med „osnovne gospodarske panoge z uporabo avtorskih pravic“, vključenih tudi več „delno namenskih“ gospodarskih panog, in sicer tiste, pri katerih je mogoče vsaj 20 % njihove dodane vrednosti pripisati dejavnostim v zvezi z avtorskimi pravicami¹⁶. Čisti učinek je, da se je število gospodarskih panog, v katerih se intenzivno uporabljajo avtorske pravice, povečalo za 46 (s 33 v študiji iz leta 2013 na zdajšnjih 79), medtem ko se je skupno število gospodarskih panog, v katerih se intenzivno uporabljajo PIL, povečalo za 21, in sicer s 321 v prejšnji študiji na 342 v tej študiji. Metodologija za gospodarske panoge, v katerih se intenzivno uporabljajo avtorske pravice, je v celoti pojasnjena v razdelku 5.6.

Podobno je bilo treba zaradi posebne narave geografskih označb in žlahtniteljskih pravic ter nerazpoložljivosti razčlenjenih statističnih podatkov na evropski ravni ti pravici intelektualne lastnine analizirati z uporabo prilagojenih metodologij, ki sta opisani v razdelkih 5.7 oziroma 5.8.

14 Ta predpostavka je bila ohranjena zaradi primerljivosti s študijo iz leta 2013. Vendar bi se vprašanje nacionalnih pravic v primerjavi s pravicami na ravni EU lahko obravnavalo v prihodnjih študijah, da bi se preučilo, ali bi bili rezultati zaradi vključitve nacionalnih pravic drugačni.

15 Izjema so geografske označbe, ki se analizirajo za vsako državo posebej.

16 Skupna dodana vrednost v teh gospodarskih panogah je prilagojena z uporabo faktorjev organizacije WIPO, da se tako izključijo dejavnosti, ki niso povezane z avtorskimi pravicami.

www.epo.org/ip-intensive-industries
www.euipo.europa.eu/ipcontribution

www.epo.org
www.euipo.europa.eu

